

MELDURIN

Menniskjahandil í Føroyum skal steðgast

- Tað kann hugsast, at onkrir føroyingar ótilvitað stuðla menniskjahandli, tá teir samskifta umvegis internetið. Tí er neyðugt at kanna og upplýsa um hesi viðurskifti í Føroyum, sigur Katrin á Neystabø, aðalskrivari í Amnesty Føroya Deild

Rannvá G. Fossaberg

Tá Amnesty International í Føroyum um nakrar mánaðir skal senda ST eina skuggafrágreiðing um kvinnurættindi, verður menniskjahandil eitt av evnunum, ið skrivað verður um.

- Vit vita, at menniskjahandil fer fram beinleiðis ella óbeinleiðis í londunum rundan um okkum. Sum nú er, vita vit lítið og einki um menniskjahandil, vit vita lítið um hvat tað er, og um tað yvirhvur er nakað, sum fer fram í Føroyum, sigur Katrin á Neystabø.

Hóast menniskjahandil ikki er nakað, vit vanliga seta í samband við Føroyar, heldur Katrin á Neystabø tað vera alneyðugt, at ljós verður varpað á evnið.

- Tá tað fer fram í grannalondunum, er ikki óhugsandi, at vit fyrr ella seinni koma at uppliva menniskjahandil á ein ella annan hátt í Føroyum.

Menniskjahandil á netinum

Tá Føroyar í 2008 lótu ST seinastu almennu frágreiðingina, stóð millum annað at menniskjahandil neyvan fer fram í Føroyum. Orsøkirnar til ongan menniskjahandil vóru eitt nú, at vit einans eru 48.000 íbúgvar, og at myndigleikarnir tiskil høvdu verið varugir við trupulleikan, um hann var til staðar.

Hetta er ikki ein nóg góð grundgeving, halda bæði Amnesty International Føroya Deild og Kvinnuhúsið.

- Hasar grundgevingarnar eru als ikki nøktandi og kunnu bert síggjast sum vánaligar undanførslur og vantandi innlit í evnið, sigur Katrin á Neystabø.

Tað er ikki óvanligt, at føroyingar samskifta við útlendingar umvegis inter-

netið, og her kunnu fólk lættliga stuðla menniskjahandli ótilvitað, heldur Katrin á Neystabø.

- Hóast vit ikki hava hagtøl ella aðrar frágreiðingar, so vita vit, at tað eru føroyingar, sum umvegis ymiskar heimasíður koma í samband við fólk og enda onkuntíð við at gjalda ávísar peningaupphæddir til hesar persónarnar í fjarskotnum londum, sigur Katrin á Neystabø. Og tá fyrst ein upphædd er farin avstað, so eru dømi um, at tað verður roynt at fáa viðkomandi at senda meira pening. Vit vita eisini um dømi, har fólk verða hótt og kenna seg noydd at senda meira pening. Og tá mugu vit sjálvsagt seta stórt spurnatekin við, hvat hesin peningurin fer til? Hon heldur, at føroyingar eiga at verða kunnaðir um hesi viðurskifti.

- Vit eiga at upplýsa fólk, soleiðis at tey ikki enda í samskifti á alnótini, har tey í góðari trúgv lata pening til ein persón, og síðani ótilvitað og í góðari trúgv eru partur av menniskjahandli, sigur Katrin á Neystabø.

Fólkini koma til Føroya

Menniskjahandil er eitt av evnunum, sum Amnesty International í fleiri ár hevur arbeitt við. Tí er hetta eisini nakað, sum føroyska deildin velur at taka við í skuggafrágreiðingina til ST í samband við, at Kvinnurættindasáttmálan skal eftir-metast.

- Høvuðsorsøkin til hetta er, at Føroyar hava framvegis ikki skrivað undir ST-sáttmálan um menniskjahandil og heldur ikki europeiska sáttmálan, sum vit í Amnesty ynskja at Føroyar gera, sigur Katrin á Neystabø og heldur fram:

- Tað kann hugsast, at fólk, ið hava verið fyri menniskjahandli, koma til Føroya, og tá eiga vit at hava eitt lógarverk, ið livir upp til sáttmálarnar. Kvinnur, ið hava verið partur av menniskjahandli, fara til eitt nú Íslands, Danmarkar og Noregs, so hví skal onkur teirra ikki koma hagar, heldur Katrin á Neystabø fyri.

Sum nú er, er ivasamt um okkara lógarverk ella umsitingin er til reiðar at taka ímóti fólkum, ið hava verið fyri menniskjahandli, heldur virkandi aðalskrivarin í Amnesty Føroya Deild.

- Tað er alt ov ógreitt, hvørji rættindi ein persónur, sum er offur fyri menniskjahandli hevur, um ella tá viðkomandi endar í Føroyum Vit eiga at vera til reiðar at handfara slíkar støður, tí hóast tað móguliga ikki er ein trupulleiki enn, so kann tað innan stutta tíð gerast ein aktuellur trupulleiki, greiðir Katrin á Neystabø frá.

Føroya deild hjá Amnesty hevur í nógvar ár víst á, at Føroyar eiga at undirskriva sáttmálarnar, men enn er lítið og einki hent.

- Tað er ein ávísur politiskur vilji. Tað vita vit. Og sum heild virða føroysku myndugleikarnir eisini ST og teir ST-sáttmálar, sum vit hava bundið okkum til. Men at vísa tað í verki er krevjandi, hóast mann ynskir tað frá politikari síðu. Við at vit í Amnesty javnan minna á, vóna vit, at tað gongur skjótari fyri seg at eitt nú undirskriva sáttmálan um menniskjahandil (Convention on Action Against Trafficking in Human Beings).

Kvinnurættindi kunnu betrast

Umframt menniskjahandil ætlar føroyska deildin

hjá Amnesty at umrøða harðskap móti kvinnum, e neyðtøkur og seksuella harðskap í skuggafrágreiðingini, sum skal sendast til CEDAW nevndina hjá ST seinni í ár.

- Hetta eru eisini altjóða átøk, sum Amnesty Internationaláhaldandi roynir at varpa ljós á, og sum umboð fyri Amnesty í Føroyum skulu vit vísa á, hvussu stóðan er í Føroyum hvørjum hesum viðvikur, fortelur Katrin á Neystabø.

- Vit í Amnesty fegnast sum heild um heildarætlanina: Harðskapir í parløgum og nærsambondum, men vit meta ikki, at kynsgrundaður harðskapur verður nóg greitt viðurkendur í heildarætlanini Vit meta ikki, at tað kemur nóg væl fram, at tað í stóran mun eru kvinnum, sum eru fyri harðskapi, greiðir Katrin á Neystabø frá og heldur fram:

- Henda heildarætlanin, sum hevur uppiborðið stórt rós og í sjálvum sær er eitt flott frambrot, umfatar nú eisini arbeiðið við einum barnahúsi og kynsligan harðskap ímóti børnum. Eitt barnahús og kynsligur harðskapur móti børnum eru so týðningarmikil evni, at tey hava uppiborðið sína egnu heildarætlan. Vit meta altso hesi bæði evni hvør sær at at vera so týðningarmikil, at tey eiga at hava hvør sína heildarætlan, vísir Katrin á Neystabø á.

Í frágreiðingini til ST fer Amnesty Føroya deild eisini at skriva um neyðtøkur og seksuella harðskap.

- Amnesty almannakunn-gjörði við árslok 2008 frágreiðingina “Case Closed” um neyðtøkur og seksuella harðskap í norðurlondum. Í frágreiðingini verður eitt nú víst á, at tað fara millum 2.000 til 10.000 neytøkur

fram árliga í Danmark. Eini 500 mál verða meldað, men í einans 100 av hesum málunum fellur dómur. Tað er sostatt manglandi lóg og praksis, sum ger, at neyðtiknar kvinnum ikki vilja fráboða neyðtøku og fáa brotsmannin revsaðan, fortelur Katrin á Neystabø.

Av somu orsøk metir Føroya deild, tað vera neyðugt at hetta økið eisini verður kannað í Føroyum.

- Tað er týðningarmikið, at kvinnum, ið eru fyri seksuella harðskapi og neyðtøku, tora at boða løgrelgini frá og ikki mæta

fordómum, tá tær melda. Vit mugu tryggja, at vit hava eina nøktandi rættarskipan. Í verandi støðu vita vit, at kanningararbeiðið ofta er drúgt, og at dómar fella sjálvdan, sigur Katrin á Neystabø. Kvinnuhúsið hevur eisini ofta víst á, at tað stóran týðning, at tað verður tikið serlig atlit til eitt neyðtøkuoffur, tá viðkomandi kemur út á sjúkrahúsið. Viðkomandi skal til dømis ikki sita í bíðirúminum millum aðrar sjúkligar og bíða, neyðugt er við serligari móttøku.

Kvinnurættindasáttmálin

Fjórða hvørt ár skulu øll lond koma til ST við eini frágreiðing um støðuna hjá kvinnum í teimum ymsu londunum. Hetta verður gjørt í sambandi við altjóða kvinnusáttmálan, CEDAW-sáttmálan.

Tann 10. apríl skulu Føroyar geva sína almennu frágreiðing, sum landsstýrið ger. Áhugabólkar hava eisini móguleika fyri at geva sítt ískoyti til almennu frágreiðingina.

Umleið hálvt ár eftir at almenna frágreiðingin er latin inn kunnu áhugabólkar senda ST eina sokallaða skuggafrágreiðing. Í henni verður víst á viðurskifti, sum viðkomandi áhugabólkar ikki helda eru í lagi. Áhugabólkarnir kunnu senda eina felags skuggafrágreiðing ella gera hvør sína.

Amnesty Føroya Deild skal eftir ætlan gera eina skuggafrágreiðing, har felagsskapurin vil varpa ljós á menniskjahandil, Sig frá-verkætlanina og neytøkur og seksuella harðskap